

2
Eundemq; peccat mortalit^r i die festo i frigit festu et fit duplex
pam mortale Ergo nec e q gfitet q dicit i qfessioe sua hoc vel hoc
pam feci i die festo h^r sed thos t nigr allra der de halis De qmib^r pat
betalib^r no est nec ex pme roustatio p draz It dicit Anthorin^r i qfessioe suo
et nigr no habuerit strig^r i die festo pcat mort^r q i frigit d pceptu dñi slem^r tont
fater

Incipit opusculum tripartitum de
preceptis decalogi De confessione
et de arte moriēdi. p eximium sacre
theologie p fessorez. Magistrū io
hannem gerson alme vniuersitatis
pisiens^r Cancellarium.

Quistiaitati suus qualiscunq; zelator
p sperum ad virtutes vicis depul^r
incrementum. Salubre duxi sequēs
opusculum tripartitum de pceptis. de
cōfessione. de scia mortis. buiori mō quo potui
tradere. quatuor pserim xpianorū generib^r
pro futurum. Primo sacerdotibus et curatis
illiteratis. atque simplicib^r. qui cōfessiones
audire solent. Secdo indoctis qbuscūq; psois
secularibus aut religiosis. que ecclesie solitis
sermonibus aut p dicationibus. pro diuinorū
pceptorum noticia intesse nō possunt. Tercio
pueris et iuuenibus. qui a rudimētis infantie
circa fidei nostre gñalem tenorē et pncipalia
pūcta pmitus debent erudiri. Quarto psois
domos dei vel hospitalia loca frequērantibus
et infirmorum sollicitudinē gerentib^r. **¶** Quo
circa ad hui^r doctrine publicacōez qdruplex
psonarum status debet vigilare ecclie. Primo

superiores et prelati quos inferiorum regimen de
propinquo concernit quibus insuper curatorum
ignorantia crassa diuine legis et insufficiens
populi eruditio imputabitur in peccatum.

Secundo parentes pro filiis apud scolarem
rectores instare deberent. **T**ercio domorum
dei et locorum hospitalium gubernatores et ma
gistri. **Q**uarto illi qui in verbis aut factis
et alijs signis alios ad peccandum induxerunt
Quique ex officio alios docere debuerunt et id
agere negligunt. **H**ij namque sumptibus suis
et diligentius per huius aut similis doctrinae
publicationem debent aliorum correctionem
procurare.

Hoc enim agere penitentia
quedam est hoc satisfactio hoc opus misericordie
deo acceptius quam elemosina corporalis

Agant igitur prenominati quod doctrina hec
libris inscribatur tabellis affigatur tota vel per
partes in locis communibus ut pote in parro
chialibus ecclesijs in scholis in hospitalibus
in locis religiosis. **D**enique expediens vide
retur ut super hoc fieret a principibus edi
ctum aut quod ab ecclesie prelati indulgentie
conferrentur. **A**ctor vero seipsum exponat a
pud te christianitatem sanctissimam agat qui
libet qui in te et de te gloriatur quod bonum
esse cognouerit. **G**loria sit altissimo deo

in cuius nomine pñs agredior opus ad salu-
tem fideliũ aiarum. ordinatũ ad eruditionem
precipue rudis ⁊ ydeote populi. et eoz qbus
cõfuetis ecclie sermonibz ⁊ predicacõibus mĩ-
nus inesse aut informal cõceditur. ¶ In quo
velut tabella quadã ⁊ compendio breui. teno-
re fidei cristiane lucide poterũt in sequentibz
inspicẽ ⁊ dīma p̃cepta prohibitionesq; vt ex
hĩs quĩd agẽ quĩd ve fugẽ debeant possint
distinctius agnoscere. ¶ Cõtinet autem pñs
tractatul⁹ capitula. xviij. quorum qdlibet in
duas vel tres vl̃ qtuor particulas cõueniẽter
subdiuidi posset. ¶ Primum capitulũ af-
firmat mũdum a deo fuisse creatum et q ip̃e
deus vn⁹ sit ⁊ teĩm⁹. Cur etiã aut ad quem
finem homo creatus sit.

Fermissime credendũ est et nullaten⁹
dubitandum q solus vnus est deus
omipotens. omia sciens. ⁊ omnem pfe-
ctionem habẽs. in tribus psonis distinctis. q
sunt pater. ⁊ fili⁹. et spũs scũs. qui mundum
creauit et creatum regit ⁊ gubernat sola sua
liberrima voluntate. et dignantĩssima boĩtate
¶ Speciali aut̃ puidencia huãnam gubnat
⁊ dirigit creaturam. dans viris et mulieribz
animas immortales. creans eas tpaliter. tũc
cum eas corporibus infundit. ad ymaginem

et similitudinem suam formās eas. ut creatus
homo suum conditorem deum cognoscat dili-
gat. veneretur. et eius preceptis in hac mōi
vita obediens. per opera bona et meritoria
vitam tandē immōilem beatitudinis plenam
in anima et corpore perpetuo consequat. et ita sit
bonis angelis associatus. et in loco malorum
angelorum siue demonum substitutus. Qui de-
mones ppter peccatum in has inferiōes ptes
terre corruerūt. dāpnacōis sentētiā susti-
nentes. Cum quibus etiā iustissime dāpna-
buntur hoīes iniqui diuinis preceptis inobe-
dientes. et more bestiali quasi non haberent
aia; racōnalem suis voluptatibus seruētes
Secūdum capitulum oñdit humanum ge-
ppter primorū parentum transgressionem et
peccatū multiplicem incurrisse miseriam.

Hdei veritate credendū est primos
parentes nrōs adam et euā. quī ad
tam nobilem finem consequēte bea-
titudinis creati fuerant. clausisse paradisi
ianuam et beatitudinis introitum toti sue po-
steritati generis humani. Ipsi enim per pec-
catum inobediētie donum iusticie original
quadam hereditaria possessioē pro se et suis
posteris acceptum a deo ipsi velut prodito-
res perdidērunt. **Q**uo dono gratuito

originalis iusticie cōseruato nos omnes a cul
pa immunes fuisset. et ab omni miseria fa
mis et sitis aut infirmitas absoluti. et ab alia
qualibet penalitate liberi. adeo qd omnis alia
corporalis creatura nobis pacifice subiecta fu
isset. et tandem absqz mortis pena in paradisu
fuisset. tñslati. hoc aut dono p pccm primorū
pentum vt pmissum est p dīto. nos moriendi
necitatē. et vniuersam quam patimur penam
atqz miseriam incurrimus. quia nascimur in
pccō originali. scilicet in predicta originali iusti
cie carentia. cōū qd pccm tanq̃ remediū effi
cax a xpō institutum est baptisimi sacramētum

Terciuū capitulū dēclarat qualiter a deo
redempti fuerim⁹. quis etiā sit gñalis tenoe
xpiane fidei et credendū a singulis.

Omnipotēs dñs ac pñssimus pater
Nolens humanū gen⁹ tot et tantis
subiectū miseris in eternū perire. et
a regno paradisi in ppetuum exulare. cōcurren
te iusticia simul et misericordia hñs remedi
um decreuit adhibē. **V**oluit siqdē idē pñs
simus pater vniūgenitum filiū suū absqz corru
pcone carnē sumere. et hoīem fieri. intra inte
merate virginis marie immaculatū vterum
Tantaqz et tā mirabilis vnio facta est duarū
naturarū diuine et huāne in vna persona filij

dei. ut vere deus homo diceretur et homo deus
ipse est ihesus christus saluator noster pater
et redemptor. ¶ Qui antea quidem a patriar-
chis et prophetis denunciatus. nouissime
in fine temporum in hac vltima mundi etate
conceptus et natus. a pastoribus est agnitus
a tribus regibus orientis adoratus a simeone
sene et alijs q̃ plurib; predicatus. et a beato
johanne baptista digito demonstratus. ¶ Id
deus et dñs noster ihesus christus circūcisi anoy
triū spatio legem diuinam xpianāq; religio-
nem predicauit et docuit. eā innumēabilibus
miraculis confirmando. quam et in scripturis
quatuor euangeliorū nobis per suos mīstros
exhibitam obseruandā reliquit. ¶ Ordinauit
insup septem sacramenta ecclesiastica. q̃ sūt ba-
ptismus. cōfirmacō. ordo. eucharistia. penitētia
mārimoniū. vndio extrema. ¶ Ip̃e postremo
ut nos redimeret et saluaret sū pōcio pylato
supplicō crucis acerbissimam sustinuit passio-
nem et mortem. sepult⁹ deinde. et tertiā die re-
surgens spaciō dierum q̃dragita. discipul⁹ su-
is veritatem sue resurrectionis declarās frequēt
apparuit et tāde vidētib; aplis celos ascendēs
sedet ad patris dexterā in excelsis. ¶ **Est**
postremo idem dei filius ihesus christus in fine
mundi per ignē finēdi. et in meli⁹ immutādi

inter gñalis hoim cūctor in aia ⁊ corpe resuscī
tātoꝝ. redditur⁹ singulis pñia meritoꝝ. boīs
sq̃e celeste ēgnū plēnis bñtūdis pccōribus
vōo penale supplicū ignis efñi. **C**hic ē gene
lis tenor orthoꝝe fidei xpiane. quā firmit cre
dere tenetur catholic⁹ q̃libz racōe vtens. abs
q; curiositate pure et sinceriter. sine falsitate
⁊ certitudīaliter reiecta dubietate ⁊ nolēs pl⁹
sapere q̃ oꝝ. pcedēs supuacue vsq; ad q̃slibet
difficultatū minucias sed occurrētibz difficul
tatū nodis humiliter se sūmitteat credulitas
simpliciū intemerate fidei scē mñs ecclē. sapiē
tū prelatoy ⁊ doctoy ac oim scōrū ⁊ sanctatū
qui in testimoniu hui⁹ inuolate fidei vsque
ad mortem dimicauerūt. **C**Contra hanc fidē
illibatā grauissime peccant heretici. scismatici
ydolatre. sortilegi. icātatores. et magici ceteri
que artibus a lege diuina prohibitis vtētes
aut demonum inuocatores. ⁊ generaliter q̃
articulos fidei nostre totaliter aut i parte. pa
lam vel occulte derident. **I**lli pretēa qui non
credunt deum omia iustissime regere sua lib
rima voluntate. sed potius asserētes omnia
nature vel fortue vel fato subici. **P**retēa ma
loy etiā quēadmod bonorū finalem saluacō;
affirmantes. **I**lli deniq; q̃ nōrū actū impu
tabilitatem ad meritū vel demeritū negant

qui dei predestinacionem vel reprobationem
dicunt operum nostrorum tollere libertate huius
et horum similes contra fidem orthodoxam sunt
errores innumeri. preedentes ex intellectu super-
bo. humiliare se deo recusante. aut ex falsa phi-
losophia vel potius melancolia. fantastica aut
demum ex voluptuosa carnalitate rationis iudi-
cium et affectus pietatem subuertente.

Quartum capitulum manifestat quod deus nobis
obseruandum precepit enumerans decem precepta de

Sic in superioribus habitum calogi
est deus optimus atque iustissimus nos
homines ultra supraque irrationales
creaturas a deo excellenter condiderit ad
maginem suum. scilicet dans memoriā intellectum
atque voluntatem. ut cognoscamus eum seruā-
mus et amemus. misericordissime. preterea
redimerit. passionem pro nobis talem per-
ferendo. qualem nec ipsi pro delictis nostris
sufferre vellemus. profecto iustissimum est ut
ipsi deo fideliter seruamus. tanquam subiecti su-
premo domino. sicut filii naturales patri legitimo
et velut serui ex duro peccati. carcere morteque
redempti saluatori liberalissimo. **A**tento quod
nobis eius precepta seruantibus gloria inex-
cogitabilis ab eodem promittitur. transgres-
soribus vero inestimabilia tormenta reseruāt.

Cognoscens nichilominus ipse piissimus pa-
ter nostram fragilitatem et exiguam potentiam ne
quod requirit a nobis omne seruicium quod secundum
iusticie rigorem exigere posset. dedit quoniam potius
certum numerum preceptorum quorum observatio
sibi sufficiens esset. que etiam legis decalogo
continentur. **Q**ua propter ad hec precepta sci-
enda et intelligenda tenetur quilibet per se vel
alium diligentiam apponere pro conservacione vite
spiritualis quantam per vite corporalis sustentacione
poneret et eo maiorem quo immortalis anima est
corpe prestantior. sine quorum noticia nullus
potest convenienter peccata vitare aut ab eis
resurgere. et quorum ignorantia ex desidia pue-
niens non excusat sed accusat et condempnat
Sunt autem hec decem precepta hijs metris com-
pensa. Vnum crede deum. nec iures vane. per ipsum
Sabbata sanctifices. habeas in honore parentes
Non sis occisor. fur. mechor. testis iniquus
Viciniq; tuorum. resq; caueto suas.

Quintum capitulum de explanacione primi precepti
Primum preceptum est. Diliges domi-
num deum tuum. ex toto corde tuo. ex
tota mente tua. et ex tota virtute tua.
Hoc est. non voles scienter rem quam
tuumque amare plus quam deum propter quod dei amorem
perdas. Hoc autem preceptum convenienter ab homine

*Vñ de
.x. preceptis*

seruatur et non aliter si legem dei ⁊ alia pre-
cepta operibus impleat. **¶** Quisquis enim
mortaliter peccat preceptum hoc infringit quia vo-
luntatem suam diuine voluntati oppositum precipi-
ti antepomt. **¶** Specialiter autem contra hoc
preceptum agunt homines ingrati contra diuina
iudicia ⁊ ordinationes aut regimen. erga se
vel alias creaturas murmurantes. quasi non
esset deus omnino iustus bonus atque miseri-
cors et totus amabilis atque desiderabilis. **¶** Il-
li item qui in foueam desperationis seipso
precipitant per impatientiam. **¶** Illi pre-
terea qui urgente infirmitate aut necessitate
aliqua sortilegos consulunt et diuinatores
utentes pomis in scriptis. aut breuibus car-
tulis siue sedulis collo suspensis aut caracte-
ribus et alijs quibuscumque vanis credulitati-
bus. quasi deus ipse non esset vsquequaque
bonus potens et sapiens ad eis succurren-
dum quantum sit eorum necessitatibus expe-
diens. **¶** Faciat igitur homo in necessitate con-
stitutus quantum potest procurans remedi-
um naturali industria non temptando deum
quod graue peccatum est aut noua miracula ex-
spectando ⁊ desiderando. **¶** Reliquum vero quod
nature vires excedat deo plena fide commit-
tat ⁊ indubitanter deus qui nescit omnia quaque

Peccant etiā grauiē contra preceptū hoc
q̄ turpia faciunt iuramēta. deum blasphemā
tes. et aīas suas iurando demonib⁹ deuouen
tes. quiq; de humanitate cristiā scis inhōne
ste loquuntur. **C**ōtra quos omēs sic p̄uiros et
blasphemos. statute sunt leges pūitiue tam
a terrenis p̄ciūpibus q̄ a prelatīs ecclīasticis
Vnde dolendum est q̄ ppter negligētiā ip̄o
rum quib⁹ penas exequi p̄tinet nō forciuntur
effectum. **M**ultū vero diligentq; p̄missa debe
rēt attendere. hi q̄ quā causa lucri de facili iu
rant. quemadmodū mercatores et mercatōes
Illi etiā q̄ absorpti passione aut ebrieta
te in ludis frequenter inhonestis siue p̄hibi
tis. vt est capillorū ludus enormiter iurant et
ḡnāliter quūcumq; p̄uersa consuetudine aut
indinacōne p̄uenti. iuramentum emittūt. **I**n
talibus quippe sepe piuriū cōmittit ppter qd
etiā tales aliq̄ p̄iores sūt in hoc sacracōis
aut iudeis minus deū honorantes. **A**d hoc
autem genus p̄ccī piuriū. scz reducūt vtorū
fractio. et solucō fidei m̄rimonia. et ḡnāliter
infidelitas. qua in alteri⁹ p̄iudiciū secretū
ipsum reuelat. siue p̄fessionē ip̄i⁹. siue alio
modo secreto cognitū. legē nāq; diuina et na
turali secretum teneri debet. qd in secreto acce
ptum est. nisi alia via fuerit sibi detectum

habere virtutis et quicquid numinis includere
vel diuinitatis. **U**nuc precepto plurimum
contrariatur nimis honor dñis temporalibus
aut magnatibus audulatione siue malo ali
quo sine exhibitus. **O**mnis etiam simulatio
vel ypocrisis ad inanem gloriam hominum
aut fallacem deceptionem ordinata. **I**mmo
deratus item amor parentum erga filios et
generaliter auri ac argenti. aut alicuius crea
ture. sic quod homo ibi sistat et in eis confiden
ciam ponat. Non enim hec omnia ab inferna
li morte nos poterunt liberare. solus quippe
deus est verus et fidelis amicus qui in extrema
necessitate opem prestare potest. **V**nde et super
omnia confidenter cum cordis sinceritate ho
norari debet adorari et diligere.

Sextum capitulum est de secundo precepto.

Secundum preceptum est. **N**on iurabis
per nomen dei tui in vanum et sine causa
Contra preceptum hoc principaliter agunt
qui sciunt quod falsum est et falsum esse credunt iurant. pui
ritu omittendo. Valde namque hoc graue peccatum
est cum deus assumatur tanquam testis falsifica
tis. et qui artificiose iurat falsum. artificio
se deierat quamquam enim pro loco et tempore
conuenienter veritas possit subterfieri non ta
men dici falsum scienter et periurium committi

optimus est illud qđ optimū est commodissi-
mumq; fuerit homi cōferet. **S**epe equidē infir-
mitas paupertas aut alia queuis tribulacō
est hominib; vtilior q̃ nimia p̃speritas qua
facilē abutimur. **S**cīt namq; pater quid filio
profit. m̃gr qđ discipulo conueniat. a medic⁹
patientī de remedio competētī nouit melius
puidere. **P**eccāt insup contra p̃ceptū hoc
illi qui mūdano quodā timore irrisorum aut
oblocutoꝝ uerba formidantes diuinis p̃ceptis
obediē uerētur. **Q**ua p̃pter etiā grauīs
sine peccant huiusmōi irrisores. personas di-
uino fūicō dedicatas in statu eligiois. uirgi-
tatis aut uiduitatis constitutas. aut studio
theologie deputatas affectione carnali a bo-
no ope retrahentes. **H**oc rursus p̃cepto nob
p̃cipitur honoz et euerētia scis exhiberi. spe-
cialiter uirgini marie. et bono āgelo custodi-
nō. ut nichil turpe ipso uidente et p̃ntē faci-
amus. qđ p̃ntibus hoibus agē refutaēmus
Demq; scōrum reliquias. loca scā a beatorum
ymagines debemus venerari. non p̃ ipsis s;
quia uidentō eas honorem impendim⁹ ēbus
rep̃ntatis p̃ eas iux̃ ritū scē matris ecclie. alio
qñ p̃cēm ydolatrie omittitur ymaginem scđ;
se adorando credendo ipsam ymaginem pul-
chriā siue turpē nouā aut ueterē pl⁹ aliquid

Postremo contra p̄ceptum hoc reduciū
peccāt q̄ volūēt aut p̄mittūt ea q̄ sūt de se illi
ta. q̄q̄ si p̄missa talia ope cōpleāt gū? inde a
dāpnabili? peccāt. **Septimū cap. de 3. p̄cep.**

Tercū p̄ceptū est. **Tu observa**
dies dominicos a festiuos ab ecclesia
seruari p̄ceptos. **Hec observacō aut**
veneracō multipliciter accipiēda est. **Primo**
q̄dē ut q̄libet xp̄ianus illo die dñico vel festi
uo legitiō impedimento cessante. missam au
dire teneat. **Secūdo** ut q̄libet eo die absteineat
ab oī labore aut mercaōne. a alio quouis la
borioso ope. scdm̄ ritū a cōsuetudinem patrie
quā inhabitat. quā cōsuetudinē prelatus spūal̄
illi? loci cōgnosens non p̄hibet. **Qd̄** si aliqui
sup̄ tali cōsuetudine seruāda aut alijs casibus
dubietas occurrat. cōsulat ille sup̄iores a p̄s
tos ne p̄ amplā nimis aut strictam consciā
in peccatū cadat. **Tercio** accipiēda ē hec ob
servacō. vn? q̄sq; illo die xp̄iā vitā a cōsciam
discutiat de commissis criminibus a deo veniam
petens. **Recognoscere** debz tūc xp̄ian? multi
pliā bñficiā sibi a deo prestica. non i aliquo
murmurando. aut sibi guerrā de bonis suis fa
ciendo s; ḡtias ēferēdo. Debz tunc audiri v̄bū
dñi a spūalis doctrīma pacifice atq; reuerē
ter abs; irrisione aut impedimēto quocunq;

Mediteſ p̄tērea q̄libet ⁊ coram oculis cordis
q̄tū pōt cōſtituat mortem ſibi ⁊ propinquo
imminētē infernum atq; padifum. mortem
etiā primoz hōim qui in hac vita p̄fuerunt
facta etiā memorabilia ſāctoꝝ ⁊ ſāctay. dicat
Pater n̄r. **A**ue maria. **C**redo. et alias ſi quas
didiçerit oracōnes deuotas. penitēcias iniun
ctas ſibi diligenter p̄ficiat. requirat inſup di
uinū auxiliū interceſſione mediātē ſanctoꝝ
⁊ ſāctay a q̄bz velut paup ⁊ mendicus elemo
ſinā ſpūalem poſtulet nūc ad vnū nūc ad ali
um ſe cōuertens quouſq; bonū aliqđ ſpūale
in ſaccum ſue paup̄tatis cōgeſſerit. **P**reterea
doceat quīſq; curam aliorū habens. filios aut
filias ⁊ alios ſeruiōtores diebus ſolemnib⁹ et
feſtiuis ſimilia facere. **H**orū enim omiſſio cul
pabilis eſt defectus. **P**redictis tamen non
obſtanſibus licite pōt hōmo diebus dñicis ⁊
feſtiuis aliq̄ recreacōnem ⁊ ſpaciamentum ⁊
ludū honeſtū cauſa ſolaciū aſſumere plus q̄
alio tēpe. dūmō p̄ peccatū mōrle nō offendat
deus. comedendo. bibendo chorifando aut aliū
ludū ihoneſtū exercēdo. **Q**uāq̄ frequētiffimē in
talibz ludis q̄uā p̄cā cōmittat. quēadmodū
petiuria rixē diſſenſcōnes deſideria. carnalia o
pera. verba et carmiā luxurioſa contra deum
⁊ eq̄tatē iuſticię. adeo ut ſepius die dominico

minus malum esset arare q̄ talia perpetrare

Contra preceptū hoc peccant grauiter im-
diētes predicatōez aut diuinū suiciū verbis
aut factis intra eccliam aut extra. Quiq; circa
eucharistie sacramētum irreuerētes sunt. aut
erga alia ecclastica sacramēta sicut baptis-
mi a m̄imonij celebraōez q̄dā sunt irridentes a
sacramenta cōfirmacōis a vinctōis extreme
fūscipere cōtēpnētes. **C**eterz cōn idē p̄ceptum
valde ḡuāt delinquūt hī q̄ in certis solempni-
tatibus anni irreuerēcias multas a ab hōiabi-
les perpetrāt. Illi etiā quī talia faciētib; dant
cōsensū. Illi presertim q̄ ex officio possent a debe-
rēt talia impedire. nec excusari possunt ludi pre-
textu cōsuetudinis. Asserit nāq; veridicū puer-
biū. Nō patit ludū. fama. fides. oculus.

Septimū Cap. de. 8. loquitur precepto.

Honora pntes tuos. Est q̄rtum p̄ceptum
hoc autē accipiendū est non tantum
de parentibus carnalibus. sed a de pre-
latis ecclasticis. a curatis n̄ris. qui nos in xpo
regnauerūt. a ḡnalit de p̄positis a supioribus
m̄grīs sc; b̄nfactorib; a tremis p̄ncipib;. Cō-
similit etiā de mortuis a defunctis intelligēdū
est. quo ad hoc q̄ p̄ ipsis dēū rogāe tenemur.
Contra preceptum hoc grauiter peccāt hī
quī sine causa racionabili suis superioribus

quibuscūq; detrahunt aut maledicunt. et eos
produnt. vel mortē eis optāt. quemadmodū
mali filij parentum mortē frequēter dēsiderāt
ut eorū hereditatem possideant. **T**ūsgredi
untur etiam preceptū hoc qui contempnūt pre
cepta sancte matris ecclie. veluti excoīcatōnis
setēciā pūpendētes. et ieiunia indīcta ab ecclia
sine causa racōnabili soluentes. cū tamen ea
observare possent sine sui corporis notabili g
uamie. Sicuti etiā libertatū ecclie violatores
q̄ libertas ecclie cōcessa est. non tam favore
ministroy ecclie. quātū intuitu dīvini honoris
non enim ppter maliciā aliquoy ministroy
ecclie. debet a quo q̄ fidei xpiano status pre
lati? ā ecclia sticus diffamari atq; ledi. nec
pdit virtutem suam baptis mus aut missa cele
brata siue aliud sacramentum. ppter maliciā
ministroy. **T**enes preterea hoc precepto
laycus fidelis quāq̄ aliqui ecclie ministri mali
sint. debitum reddere. missam audire. decimas
et oblatōnes et alia iura reddere ordinata p
sustentacōne ecclie ministroy. qui vacando
dīvino seruicō toti rei publice seruiunt. pluri
mis alioy hominū ppter tpales et necessarias
ocupacōnes ab hoc ministerio predictis. qui
sic ecclie debitum reddit. liber et immunis deo et
hōib; seruit. **P**orro pceptū hoc infringunt

qui leuiter nimis et insipienter redarguunt ter-
renos principes super eorum actibus publicis siue
constitucionibus et statutis non attendentes
sepius eorum onera et sarcinas gressus. quas sub-
ditus populus non debet nec potest agnoscere qua
propter nec eos de facili iudicare debet. multa
potius examini diuino reseruantes. coram quo sunt
ipsi principes actuum suorum rationem reddituri.

CDenique soluunt hoc preceptum quod nolunt superiorum
suorum aut sapientiorum acquiescere consiliis. propriis
iudiciis innitentes. prouenit quippe graue
peccatum hoc ex inobedientia et dedignantia
supbia. in errorem et deceptionem hominem indu-
cens. Contingit namque sepius ut aliquis homo
taliter deceptus supbia. tanto se reputet sanctita-
tis ut humano consilio non indigere se credat
Sic proinde ut deceptus homo ille propter austeram
nimis et indiscretam abstinentiam. quam bonam esse cre-
dit capitis furiam aut aliam infirmitatem incur-
abilem malo sine periculo incurrat.

Nonum Cap. de quinto precepto.

Quintum preceptum est. Non occides ho-
minem. et est intelligendum quod non est
interficiendus homo auctoritate propria
et particulari. et per viam facti pretermittenda via iusticie
et equitatis. Hoc precepto districte prohibetur omne pri-
uatum odium et desiderium vindicte seu mortis alieni

malum item cōsiliū a iniquo cōsensu in alte-
rius nocumētū lesionem vel mortem. Qd si p-
sona lesa fuerit ecclīastica. aut in statu derica-
li cōstitutā grauius est pccm. a incurrūt eo fa-
cto sic agentes a cōsencientes excōmunicōis sen-
tēciā. **C**ōtra preceptū hoc gūter delinquūt
hī qui odio l' rācore principaliter moti. aut
intuitu vīdīcte. aut aliene gūaminis pot' q̃
zelo iusticie instigati. primos suos p placita
cōnes a pccsus aut iudicia publica multipli-
citer verant. etiam quod suū est requirentes.
Potest nichilomin' homo qd suū est in iudi-
cio publico repetē a ordine iuris seruato emē-
dam rationabilem sue dāpnificacōis require-
re. absq; hoc qd odiēdo primū mortalit' peccet
quamq̃ sepe pro pace ppria a trāquilicate et
attenta p'fmi indigentia. eligibili' esset oēz
emēdā absq; lite publica remitti. **V**ulgo nā
q; dicitur. In denario litis non est obul' amo-
ris. **M**ultum vero is qui ledit aliū debet attē-
dere. qd ex alterius mutilacōne vel occisione si-
ue lesione quacūq; cōtingit interdū lesūm cū
suis heredibus depauperari. in quo casu ledēs
quemadmodū fur aut latro ad omniū bono-
rū pditorum restitutōem tenet. **P**reterea
cōtra pceptū hoc graui' peccāt q̃ quoquo mō
impediunt ex cōmixtione viri a mulieris fetū

nasce. aut abortiuū procurant. seu percussione
violēta vteri. aut nimia ingluuie aut propter
angustiam vestimētorum ad lasciuā ordina
tā aut aliā quācumq; negligētem fetus custo
diam. q; si fetus iā erat animatus grauius est
pccm. tūc enim vere homicidium perpetratur.
Insup contra preceptū hoc specialiter pec
cāt iūdi detractores odio pleni et iracūdi tūc
p̄cipue cū inter affines ā alios cognatos guer
ras aut discordias implacabiles excitāt ex q̄
bus mala plurima oriuntur. adeo ut is qui litē
mouit eam cum vellet nō sciet aut valeret se
dare. vñ ⁊ apud deum dampnoz inde proue
niētū re⁹ constituitur. **O**ccurrit deniq; contra
preceptū hoc dampnabilis et horreda osuetu
do in aliqb; obseruata prouinc̄s. q̄ pro vni⁹
delicto tota ipsius progenies in mortem et p
secucōnem perquiritur. **H**oc tandem pro
cepto iterdicatur omne duellum mortale aut
torneamentum quibus mortis verisimiliter
imminet periculū.

Decimū Cap. de. vi. loq̄tur precepto.

Axtū preceptū est. **N**on furtū facies. Et
est furtum vl̄ latrocinū rem alienam
rapere siue cōtinere. alio cuius est igno
rāte. sic q; ipsi hoc cognoscēti displiceret. **H**oc
p̄cepto districte p̄hibet ois iniusta mercacō

cultura quolibet terre aut labor infidelis et fal-
lax. quodlibet aut mendosū artificium. fictus
etiam diete labor. et rerum venaliū inutilium
quolibet pro vtilibus vendicio. siue venditor
earū. res eas emendo deceptus fuerit siue nō
Non enim q̄ deceptus sum licite possum aliū
decepe. ¶ Prohibetur itē hoc precepto omnis
vsura. falsa aduocacō aut p̄orinacō. placita
cōq; vel lis non rite assumpta. fraudulenta
prociacō. aut iniustum iudiciū. et generaliter
omnis deceptō manifesta aut falso colore ve-
lata qua quis alteri dampnum facit quod si-
bi nolle fieri. ¶ Aggrauat aut peccatū hoc
furtū et latrocinū ex circūstācijs loci et tēporis
persone et similibus. quēadmodū si rem sacrā
in loco sacro. aut tpe oracōni deputato quis
auferat. Si etiam persona dampnificata pau-
per fuerit et in se vel suo statu aut in suis heredi-
bus ex hoc graue detrimētū patiat. ¶ Requirē
autē ad p̄sone sic alium dampnificātis abso-
lutōem. ut ablata et dampna ex integro dam-
pnificato restituat. scđm iudiciū boni viri
quemadmodū cici⁹ et commodius poterit. Qd
si facultas nō sit omnia reddere. saltem quod
poterit restituat. et si dāpnificatus ignoretur
ablata nichilomin⁹ in pius vsus et eleōsinas
distribuat scđm iudiciū superioris. ¶ Hoc

etiam precepto prohibetur omnis simonia que
sacrorum venalitas. pluralitas item beneficiorum
absque rationabili causa. et formatio vel
usus false monete. **I**tem rem aliquam ad
certos terminos ad credenciam plus iusto
vendere. et omnis contractus illicitus. **P**reterea
prohibetur hoc precepto omnis detraditio
et diffamatio qua alterius fama bona omni argento
prestancior alteri iniuste tollitur. Debent
equidem sic diffamantes alteri famam ablatam
restituere quantum potest publice quandoque veritatem
confidendo et se male fecisse asserendo et
multo magis si totum aliquod statum iniuste diffama-
uerit. **I**nsuper hoc preceptum infringunt qui
a subditis suis ultra iuris equitatem et rei publice
necitatem temporalia bona violenter diripiunt
qui etiam leges iniustas aut precepta contra
deum et ecclesiam quod in eo facto ex consecratione manent
Amplius hoc transgrediuntur preceptum adulteri mulieres
illegitimos filios ad legitimorum hereditatem
succedere facientes. quique viros suorum bonis eis
ignorantibus sumptuose nimis consumunt. **C**on-
similiter delinquent filii parentum bona eis
nescientibus inutiliter exponendo. seruitores
etiam et dispensatores dominorum suorum aut
magistroz bonis infideliter ministrando. eccle-
siastici viri ecclesie bona luxuriose. a populo

aut eam thesauros cumulando. Illi item q̄ ter-
minos agroꝝ dilatant primos defraudādo.
Qui tributa iuste instituta soluere rēnuūt. Et
hij q̄bz omīssa est testamentorū executō. eleō
finas ⁊ cetera legata in preiudiciū defūctorū
implere differentes. ā soluē recusātes. **P**lu-
rimi sūt modꝝ hꝝꝝ similes qui ex precedētibz
immoderatis sumptibz pueniunt. cum quis
multipliciter ultra redditus et puenit p̄pri-
os sūptuosum gerit statum. sūptuosus nāqz
status sūptuosas requirit expensas. **P**ostre-
mo oīa p̄ceptū hoc grauissime peccāt. hī qui
pecunia aut prece violenta pētes p̄p̄quos
aut seruītōēs principaliter intuitu seruiciij et
desue bona occupare procurāt cum presertim
ecclesiastica beneficia dignis et sufficientibus
debeant. ⁊ pure nō symoniace cōferre debeāt
Alioquin in bñficō nullum ius acquirit. nec a
crimine liber esse potest quousqz bñficiū sim-
pliciter resignet symoniace p̄motus ac.
Capitulum. xi. Septimum cōtinet p̄ceptū.
Septimū p̄ceptū est. Non mechaberis
nec luxuriosus eris. Hoc p̄cepto in-
hibetur s̄b pena peccati mortal. omnis
societas et carnalis cōmixtio viri et mulieris
excepta m̄rimonij lege. Quis nāqz oppositū
asserere est error contra fidē. **P**rohibet etiā

precepto hoc tam in matrimonialiter cōiūctis
q̄ in solutis oīs luxuriosus attactus mēbroꝝ
genitalium quo non seruetur natuā l' ordo in
ditus a natura. l' nō rite copulāt ptes ad gñā
cōnem a natura deputate. **E**t tanto peccm hoc
gravius est. q̄nto a naturali ordine lōgius re
cedit. siue int' psonas solutas. siue qđ crimē
aggrauat cōiūctas matrimonialit' siue fuerit
huiusmodi attactus in se vel in alia psona
aut respectu bestie in altera specie. per turpissi
mam & illicitā complacēciā cōsumatus. si deniq;
specialiter attact⁹ ipse innatural' proueniat a
feditissima vilissimaq; delectacōne q̄ mollicies
vel pollucio dicitur. **S**i quis autem in hijs l'
aliquibus horum culpabilis est. sufficienter in
telligere potest quid isti modi generales lo
quendi significēt nec enim p̄ticularius extra
confessionem est abhominabilis hec immūdi
cia explicanda. ne caste aures pure et innocē
tes horum prius ignotoꝝ noticiā acquirāt
et scandalizentur. **S**unt etiā casus isti enor
mum contra naturam peccatorum. prelati
maioribus episcopis scilicet & suis pēitēciarijs
ad absoluēdum reseruati. quoz aliqui scdm
leges ignis pena plectuntur. **N**ec potest ali
q̄s quotcūq; bona & elemosinas opet' ineter
nū saluari si pudore motus hec peccāa reticeat

vel adeo cēlet ut non possit confessor peccati
spēm distindius perpendere. **P**eccati nāq;
perpetratō debuit maiorem pudorem inferre
q̄ eius reuelatō presertim in cōfessione. **I**n
cidit autē homo in horrendū pccm hoc varijs
de causis. aliquādo. quidē ex sola malicia alte
rius impellētis. sicut inuenies aliqui pueri a
lios inocētes frequēter decipiūt. Alij ex exi
mio ocio frequenter ex sumptione nimia po
tus aut cibi. potuū p̄stīm aut ciborū excessiue
nimis sup calefactiuorū. **S**epe ex inhonestis
verbis aut aspectibus radicatis aut fixis. Qñ
q; ex diuturna cogitatōe circa carnalem actū
vel cōmixtionem viri a mulieris. aut inordina
to appetitu carnalis cōmixtionis cū tali vel ta
li persona. Interdum etiā ex puerſa doctri
na parentū. seruitorū aut ancillarū. siue quod
magnum facin⁹ est magistroz. cū quib; inue
nis aliquis cōuersatur. aut nutritur. & postre
mo ex sola peccati malicia. **C**eterū ppter
detestandū peccatum hoc olim mūdus cōsum
ptus est vniuersali diluuiō. a quāq; ciuitates
sodome a gomorre adoma jobonij et bale ipse
leger igne celeste succēse fūt ut habitatores e
arū vini descēderēt in infernū ppter idē pccm hoc
qđ diuinā exclamat vindictā. veniūt sepi⁹ fa
mes guerre. pestes mortalitates. mūdacōes

aquarū. p̄dicōnes regnorum. ⁊ alie multipli
ces dades prout scripture testantur. **P**ri
mipale vero ⁊ efficax cōtra peccm hoc ⁊ genera
liter aduersus luxuriā ēmediū est sobrietas
victus. malorum vitare cōsorcīa et ocīum. ma
las ⁊ noxias cogitacōnes statim repellere ne
figantur in corde. ex toto conatu preces ad de
ū. virginem mariam. sanctos sanctasq; di
rigere cogitacōnes suas aliorum diuertere. ⁊
interdum corporalem penam libenter assume
re. quēadmodum quidam peritus linguam
propriam mordēs ⁊ temptacōnem alloquens
spuēdo dicebat. pby. pby. pby. horrenda im
mundicia. et tu nequissime demon ausus es
michi hanc illusionem pntare. **U**nius de
niq; peccati luxurie plurime sunt alie species
scdm varios hominū status. quēadmodum
carnal cōmixtio affiniū. parentum aut alorū
religiosorum. **I**tem psonarū viduarū. aut vir
ginū constupracō. quādoq; raptus violētus
ex quibus infinite dades oriunt. ut q; persona
aliqua in via perdicōnis cōstitutur. aut perpe
tuam incurrit infamiā. vel seipsam occidet
aut infantem ex stupro natum continuo non
baptisatum ingulabit. aut deniq; totus vnus
status aut cōmunitas infamiā aut ruīnam
paciētur. **S**entimus postremo huius peccati

Cap. xii. de

O Crauū
Timoni
dadium

aus primam o
nenerit gūnis

pro salute etiam
quod puerum et
solum. Deriu

publico commit
tum reservatu

ut et peccat qui
um celat. aut a
ra. nēnū h. a.

dimuentis nou
bus autem cred

...malis. **S**eloto

...ut interpretantur
...ulicate falsa, in

Sequitur. Tetra

nonu ambijt pcc

in sompno fantasias et illusiones. tunc tñ est
peccati piculū. cū quis antea et post in vigilia
nocturna fantasia et pollucōne delectatur.

Cap. xij. de octauo carnis precepto.

Octauū preceptum est. Non falsum te
timoniū dices. Hoc p̄cepto omne mē
dacium phibetur illud quod in alte
rius p̄ncipem omittitur. q̄ si inramētum inter
uenerit gūis peccat q̄ periur⁹ ē. Nūq̄ enim
pro salute etiā hominis corpali et spūali debet
quīs piurium ommittere. siue coram iudice siue
seorsum. Periurium vero qđ quis in iudicio
publico committit est casus episcopo ad soluē
dum reseruatus. **C**ōtra preceptum hoc gra
uiter peccat qui in cōfessione mēdaciter pecca
tum celāt. aut aliū inique accusant. Insuper con
tra p̄ceptū hoc agūt qui delectabiliter nimis
adimuentis nouitatib⁹ aut aliorū diffamacō
nibus aures credulas prebēt occasionē inde
pccī assumētes asserētes nimia leuitate de p̄ri
mis mala. Selotopi preterea vel suspicōsi p̄ri
mos et actus eorū male et finistre iudicantes
aut interpretantes adeo. ut ex huiusmodi cre
dulitate falsa. iniusta bella vel lites sepius
moueātur.

Seq̄tur. Tercūdecimū capitulū quod
nonū ambit p̄ceptum.

Nonū preceptū est. Non cōcupisces vxorem
primi tui et cōsimiliter nec femina
virū cōcupiscat. **H**oc p̄cepto distri
cte phibet̄ oīs modus l̄ gestus exterior mal⁹
quo trahitur alius vel sollicitatur ad peccatū
luxurie. siue per internūciū. siue per missio
nem litterarum. siue per minas violentas si
ue etiam per munera. per promissiones. per
mēdacia. aut fictas adulacōnes. aut insuper
superfluo vestimentorum ornatu. inordinato
aspectu l̄ incesso. verbis turpibus aut deniq;
attactu quolibet luxurioso. sicut frequenter
contingit in amplexibus et osculis. **S**ciē
dum est namq; qd omnis concupiscenciā car
nalis cōmixtionis preter matrimoniale vīcu
lū etiam solo volūtatis consensu plenarie per
petrata. est mortale peccatum. vbi carnalis co
pula minime subsequetur. **E**quidem ve
ra est hec regula magistralis. Omnis comple
ta voluntas siue bona siue mala p̄ facto repu
tatur. Mala voluntas pro facto reputatur.
In q̄ peccati genere peccat̄ potest persona
matrimonialiter alteri copulata. quemadmo
dum et soluta ut si mulier alterius q̄ viri sui
carnalem societatem concupiscat. Omis etiā
consensus plenarius et deliberatus. quo quis
inturpibus a carnalibus cogitacōib; delectat̄

ubi etiā de est volūtas actum exteriorē ppe
trādi. scdm plures doctores est mortale pccm
Patet igitur ex premissis omnes amplex
oscula et consimiles attract⁹ pncipalit⁹ ex lux
riosis cogitacōibus prius enumeātis proce
dentes. sunt grauia delicta. tantoq; grauiora
si persone fuerint affines. aut religiose. vel e
iusdem sexus. et qd enormius est. si in talibus
attractibus vl' osculis talis non seruetur hone
stas. qualis in publico seruaētur. Quāobrem
si quis in premissis attractibus vellet alteri vi
inferre. deberet alius ex aduerso quemadmo
dum pro vite corporalis tuicōne viriliter resi
stere. siue verbis siue factis. aut validis da
moribus. aut deniq; factum tale personis ipsū
in hoc inuare valētibus et ad hoc astrictis re
uelādo. Alioquū talis quisquis ille est non sin
geriter suā diligit castitatē et honorem.

Cap. xiiij. decimū dedāt preceptū.
Decimū preceptū est. Non concupisces
rē primi tui. Hoc est alteri⁹ cui⁹ cūq;
Et intelligitur hic cōcupiscēcia phi
beri quemadmodū supra ut in sexto pcepto
de furto et latrocīnio explicatū est. Prohibet
enim hic cōcupiscēcia et volūtas mala. cū ma
la voluntas ut paulo āte dictū ē p facto repu
tatur. Tali nāq; cupiditate cadit frequēter

homo in inuidiā . et in impaciēciam sui sta-
tus . et dei blasphemiam . apud se non recte co-
gitans bona temporalia se iustius meruisse
q̃ talis suus vicinus . quod idcirco deus in-
iustus est . et sibi non nisi frustra et inaniter
seruicudum est . q̃ si incommodum aliquod
aut dampnum alteri contigerit . stultus ille le-
tatur et gaudet asserens pro suis demeritis
et occulta malicia hoc eidē accidere . **C**on-
tra preceptum hoc reduciue peccant operū
misericordie tam corporalium q̃ spiritualium
seu elemosinarū retentores . veluti pauperib⁹
indigentibus cum facultas ad est . et occurrē-
te euidente necessitate nō subueniētes . et speci-
aliter pntes p̃prios . quos pudēdū ē mendica-
re aut deseruiētes esurire aut egē p̃mittentes .
Cōsimiliter peccāt qui seruitorū suorū salariū
et lucrū iustū iniuste retinēt . qui in elemosina-
rū preceptu aut fūdaōnis ecclesiāz occupant
iniquē aliorū bona dicentes proximos nimis
diuites esse et eisdem abuti nec eis propterea
restituēda fore . **C**ondepnat eos namq; ap-
probata pauli regula affirmans non esse faci-
enda mala ut inde bona euemiant . **N**ec quo-
quomō per peccatū offendendus est deus . ei⁹
trāsgrediēdo p̃ceptum qualecūq; bonū inde
peruenire cōtingit .

Capitulum. xv. ostēdit quāliter in hīs
decem preceptis velut in mundo quodam spe
culo. facies cōsciēciarū nrarū debem⁹ inspicere

Hec igitur sunt decem legis precepta di
uine sup̄ius enarrata. in quibus quasi
speculo quodā polito terso et mundo
religiōis xp̄iane veritatem plegere a totius
uite nostre ac aīarū cōsciēciarūq; nrarū pul
chritudinē atq; fedritatem possum⁹ distīcte
conspicere. Dñs medianīb⁹ cognoscit homo
uite sue decursū. qualiter dñm a precepta ser
uauerit. q̄tūcūq; deuīauerit. quibus modis
secūdū varias peccatorū spēs deum offenderit
qualis demq; peccatorū cōfessio habenda sit
Quod si predictorū aliqua a quoq; nō plene
intelligātur. cōsulat sup̄ hīs sapientes possi
me ac deuotos viros. Omis namq; persona
postq̄ ad annos discreciōis puenerit si cōsen
su voluntario plenario a delibeāto horum ali
cui preceptorū per cōtemptū in obediēs exstī
terit. dilectioni dei amorē creature preponēdo
extra salutis statim efficitur. et in dāpnaciōis
piculo statuitur. nec gratū aliquid deo. dignū
beatitudine opatur. Quāq; si tēptaciōem quē
aut dñiturnā ire siue luxurie l̄ alterius pecca
ti quis incidat. si ipsa tēptaciō hōi displiceat
aut eidē homo resistat l̄ nō plene a deliberate

cōfenciat mortaliter nō peccet. ymo sepe nullo
modo peccat si magnū erga deū premiū mere-
tur tēptacōm viriliter resistendo. **V**ic iam
prospicere datū est quibus vijs et modis de-
cem hec precepta infringantur. septem morta-
libus et capitalibus peccatis. q̄ sūt supbia. In-
uidia. ira. auaricia gula. luxuria. et accidia.
Quāq; ut exteriorū sensū ministerio qui sunt
visus. auditus. olfactus. gustus. et tactus. Sic
q; quisquis in hīs decē preceptis speculi vite
se diligēter intuet recte se cōspicit seq; ppedit
et hīs obediēs discretē sapit

Cap. 16. explicat q̄liter triplicē veritatē ore
et corde cōfiteō. a statu peccati mōilis ad statum
gracie resurgimus.

Sciens nichilomin⁹ misericordissimus
pater noster deus. et cognoscēs nostrā
fragilitatē per maximā. et ad malum
promitatem. multiplicibus vijs mortali vita
durante paratissimus est nobis delicta remitte-
tere et gratiam conferre. si dumtaxat veracī-
ter et ex corde sibi tres subscriptas veritates
porrigam⁹. **P**rima veritas est. Dñe sic vel
sic cōm vram bonitatem peccaui quod michi
displicet. racōne cuius et penitēciā ago q̄ vos
offendi. qui totus estis venerāndus et colend⁹
quodq; mādatum vestrum trāsgressus sum

Secūda veritas est. Domine bonū habeo ppo-
situm et desiderii vestro iuuamine mediāte mī
in futurū precatiendi ne incidam in peccatum
et occasiōes peccatorū iuxta possibilitatē viriū
euitandi. **T**ercia veritas est. Dñe bonā ha-
beo volūtātē peccatorū meorū confessionē inte-
gralit̄ faciendi pro loco et tpe scdm tuū et sã-
cte matris ecclesie mādātū et p̄ceptū. **H**as
veritates quisquīs qualicūq; loco et tempore
sinceriter non fide aut mendaciter ex corde p-
nūtiaverit. secur⁹ existat se in salutis et graci-
e statu cōsistere. et vitā eternam mereri. quā-
uis omnia enarrata pri⁹ criminā omīssisset. **S**i
etiā talis absq; alia confessione continuo dece-
deret. in absentia sacerdotis. dormiendo aut a-
lio quouīs modo morte subita preuentus. idē
finaliter saluaretur. acerbissima purgatorij
pena mediante. **E**x quo notandum et salu-
bre consiliū elicitur. ut cristianus quilib; sin-
gulis dieb; bis aut semel sero et in mane. aut
saltem festiuis diebus redeat ad cor suum. cō-
scienciam examinans. an tres premissas veri-
tates proferre valeat cum cordis sinceritate
sicq; intra statum salutis se esse confidat. **Q**d
si eas pura mente fateri non valet obstante
voluntate peccandi. quia actualiter delectatur
aut iniquo pposito quo q̄s occasiōes peccorū

vitaē rennuūt quemadmodū illi qui peccatis
carnalibus merſi reſurgere nolunt. aut vſu
ras ſuas aut iniuſtas mercacones et lucra cō
tinuant. vel iniuſte retinent alienum. Quiq;
alterius odio. vindictē deſiderio flagrantes in
nocendi ꝓpoſito perſeuerant. Certiſſime ſciēt
hī a cōſimiles non epiſcopum aut papam ta
les abſoluere poſſe. quamq; talibus ſalutare
conſilium detur. ut per ſeipſos vel alios bona q̄
poterint opentur orando vel elemoſinas dan
do. quo deus eorum corda illuminet a ad bonū
dirigat a conuertat. Nullum eſt enim bonū
adeo exigū quod non tādē deus eterna lꝓa
li mercede remuneret. Multo q; meliꝛ eſt tꝓa
le bonū a minimū q̄ omnino nullum prome
reri. Saluberrimū eſt etiā laudabilem ꝓſuetu
dinē illeſam ſeruare. ne eā ſemel diſſoluēdo
nūq; in eternū forte reſumat.

Cap. i. ondit quis ſit ꝓfeſſionis modus a
dat circa hoc vnū breue documētum.

Quocienscumq; accedit homo ad con
feſſionem peccatorum explanandam
hoc eſt de neceſſitate ſemel in anno
circa ſolemmitatē paſchalem aut cum mortis
imminet periculum aut in ſacramentorum ſu
ſcepcone. Ad frequētiorem enim confeſſionē
regulariter non tenemur quāq; ſepiꝛ cōfiteri

multū prodest ad augmētū gratiæ. et distīcti
orem cognitiōnem. et explicatiōem peccōꝝ. debz
premeditari cōfessus quid aut in quo deliq
rit. cū examine diligenti cōsciām discutiens
ac si magnum inde tēporale cōmodum reporta
ret. **A**ccuset se postmodū peccōꝝ humiliter.
non irrisorie veraciter nō fide. vituperando se
non laudādo. pure recte atq; sinceriter. facta
impūnētia dimittendo. discrete insup ut non
reuelentur hī quos consortes et socios habu
it in peccato. De hīs enim confessor inqrens
grauiter etiam peccaret nisi forsā sodales hu
iusmodi causa petendi cōsiliij ad eorū pellen
dam violentiā cōfiteēs detegeret. aut fortassis
ad explicatiōem peccati spēm necessitas eos
manifestari posceret ut si quis cū sola sorore
carnaliter cōmixt⁹ fuerit. in quo casu querēd⁹
esset confessor personā in cōfessione detectam
ignorans. **S**uper casibus autē ad absoluen
dum epō reseruatis. aut superiori. remittat sa
cerdos inferior cōfiteēm ad p̄latum vel supio
rem eum potentē absolueē. nisi forsitam cōfite
ti mortis periculū imminet. aut magnum ali
qd scādalu ex hoc otoriri. vel peccati reuelatiōez
sequi cōiectuā probabili formidet. **H**oc ve
ro pro regula certa et documēto salubri tene
atur ut nūq̃ pro peccato secreto vel occulto

penitencia publica penitentibus inungatur. nec
penitencia imponatur quam nequeant aut nolint
sufferre. **N**on debet rursus confitens inuictam
sibi penitentiam facilliter reuolare. quo contingit
interdum peccatum suum prodi. aut confessoris
dicta aut interrogata nimia leuitate detegere.
Hec enim omnia secrete confessionis integritate
concernunt. nisi quod absit confessor penitentem
ad malum aliquod hortaretur. **E**st propterea vti
le et efficax remedium diligentius retinendum ab
hijis qui peruersa inclinacione vel consuetudine
incidunt in aliquod enorme peccatum a quo non
de facili retrahuntur. quod scilicet seipsos ad penam
aliquam pecuniariam vel aliam usque ad certum
tempus prefixum cum certo rationis moderamine
constringant. quotienscumque in id peccatum incidere
contigerit. Dicunt namque sepius insipientes
aliqui se a peccato **I**re. luxurie. periurij. et si quid
est simile abstinere non posse. qui tamen hoc
ipso salubri remedio velut mendaces facili
ter confutantur cum vnius albi vel franci in
emenda cuiuslibet transgressionis eis infli
cta pena. ipsos a perpetracione iniusti ope
ris retraheret. **V**nde manifeste conuin
citur eos diuini precepti et proprie salutis
intuitu. a consuetis vicijs abstinere posse. nisi
fictam et peruersam haberent voluntatem

et tales velut fatui veritati non credunt nec o-
bediunt quousq; supplicia luant. et delictorum suo-
rum seram et infructuosam penam agant. **S**itq; iusto
dei iudicio ut qui penitere de commissis cum possunt
non volunt. cum velint nequam.

Capitulum. xviij. concludit non esse quem
quod ab alio ad peccatum impellendum. sed ad bo-
num potius opandum.

Postremo quit quis agat homo in perso-
na sua. supreme caueat alium ad male-
agendum sollicitatem. aut verbis aut fa-
ctis. exemplis vel consiliis aliquid agere quod
de se sit occasio ruine peccati. specialiter coram
iuueneribus aut personis innocentibus. **H**oc eni
proprium est singulareq; demonum officium. que
admodum bonorum angelorum interest specialiter
homines inducere ad bonum. **C**onstatum est etiam
frequenter accidere. quod homines aliorum ad ma-
lum impulsores vix aut nunquam delicti sui odignam
penitentiam assecuturi perficiant. quia nequeunt
eos corrigere ad bonum quos deperierunt. iam
forte dampnati sunt vindictam a deo postulan-
tes eternamq; eis maledictionem iugiter impre-
cantes. **S**icuti ex opposito iam saluati aliorum do-
ctrinis et factis aut opera diligenter. qua nullum
deo opus ad sacrificium acceptius esse potest
et ad peccata delendum validius per suis adiutoribus

preces indeficētes effundūt. **C**uret etiā ppter
rea fidelium q̄s. iuxta cōmū cōis et virtutis a deo
sibi concessarū facultatē monicōibz et exēplis ali
um ad bñ agendum incitare paf filiū. doctor
discipulū et sapiēs instruat ignorātem. Roge
mus tñ p mutua pace et vnamini inuicē carita
te. quo post mortē corpis huius plēnis beati
tudinis pūcipes simus. quā nob cōcedat d⁹
vnus essentialit et psonaliter trinus q̄ est be
nedictus in secula seculorum. Amen.

Explīcit tractat⁹ de decē p̄ceptis Venerabilis
magistri Johānis Gerson.

Incipit tractat⁹. Scd⁹ de examinacōe cōscie.

Quī quis a morte pccī ad salutis et gra
cie statum volet resurgere. et ut adus
sui et itēcōes ad vitam eternā vtilēs
sint et meritorie. necesse est qd delicta sua reco
gitet et cognoscat. dolens de cōmissis atq; ppo
nat auxiliante deo a pccō mōli se precauere et
abstinere in futurū. firmū preterea ac sincerū
ppositū habeat ppetentibz loco et tempe pecca
ta sua saltem mortalia distinde et integraliter
cōfiteri. **Q**uod ut cōmodius fiat. priusquā
cōfitens crimina sua reuelaturus accēdat. ip
se circa ea matuā morosaq; diligentia peme
ditari tenetur quasi magnum aliquod emo
limentum inde reportare se crederet. ut oplete

magis ipsa confessori suo ac lucidius exprimat
Quia vero plurimi simplicium ob negligēciā
aut ignorāciā non excusantem sed potius
accusantem. modos et spēs nesciūt peccatorū
presens cōfecta est tabula. quā inspicientes
confessuri. cogitacōne preuia instructi sufficiē
ter ad salutem poterunt sua peccata agnosce
re memoriterq; tenere. et cōfessoribus vtiliter
referare. **P**rocedit autē tabula scdm numez
et ordinem peccatoꝝ mōlīum. q̄ sūt supbia in
uidia. ira auaricia. accidia. luxuria. gula. **C**on
fessurus ergo tuā primitus cōsciā examians
interroga te. circa peccatū supbie. **S**i vanā tuā
laudem et p̄p̄riam excellēciā quesiūisti aut o
ptasti p̄pter bona fortuita et caduca. dīuicias
scz aurum et argentū terrenasq; possessiones
aut propter naturalia bona scilicet corporis
pulchritudinem fortitudinē inuenturē et simi
lia. seu etiam racōne gratuitoꝝ donorum sicut
est dei cognicio vel affectus deuocio. **S**i alios
cōtēpisti p̄pter alicui⁹ hoꝝ bonorum precedē
cium defectum. **S**i aliqua opera fecisti ut inde
mundanam laudem accīpes. vel ut ali⁹ te me
liorem q̄ ipse sis reputarēt. et multo magis si
hoc fecisti pretextu ypocritis fide q̄ ut alijs es
ses exemplar in bonum. vel eos a malo retra
heres. Si nimiū p̄tinaciter iuius es opinioni

*Septim p̄p̄a
mortalis.*

pprie. vel credulitati. alterius cōsiliū cōtem
pnendo. specialiter in materia fidei & xpianere
ligionis. ex hac enim radice pullulant hæreses
sortilegia & false credulitates. **S**i p iactāciam
aut inanem gloriā opa tua bona recitasti. vel
te alijs presētibus inculpasti ut ob hoc humi
lis & deuotus credereris. si gloriatus es corde
aut ore de malo. ut q alium defraudasti. vel
ei iniuriam intulisti quodq; per te & tuos com
plices ad male agendum potēs fuisti. si superi
oribus tuis inobediens extitisti. et eos cōtem
pisti. precipue carnales parentes & spūales
si intra cōfessionem mentitus es. peccatū tuū
aut eius speciem mūdano pudore celando ta
lis enim cōfessio inutilis est. sed et nouum cri
men incurris. si peccatorū tuorum excusacōes
quesiūsti aut minūisti culpam tuā socijs aut
complicibus imponendo. Si te p inobediēciā &
cōtemptū excoīcal pmissisti. aut leuiter nimis
excoīcatis pccipasti. **S**i in iudicō publico vel
alibi ob pudorē veritatis reuelāte pccatū omi
fisti. **S**i a bonis opibus aut verb abstīnēs fui
sti ppter obloquēciū quorūdā fatuorū timorē
si indignādo cōtēpisti pccōres paupes igno
rantes. impotentes. & infirmos. eos pccipue q
tibi genere ppinq fūt. aut si eos dē irrisisti. **S**i
signis & verb cōtēpisti eos q studēt deuocōm

Si p̄sumptōe motus aggressus es ardua scē
ciam tuā aut potentiā excedēcia. aut tuo sta
tui aut studio indecētia.

Circa peccatū inuidie.

Ide alterius in cōmodo letatus es cum
ei in fortunūm aliqđ contigerit. aut si
diffamacōnem seu p̄secucōem incurre
rit. Si de bonis alterius doluisti. q̄ bene fama
tus bonus pulcher sapiēs eloquens deuotus
aut religiosus existat. Si malū alteri p̄cepta
sti vel bonam famā ipsius miōraſti verbis in
q̄s de eo publice v̄l secrete manifeste ā frau
dulenter prolatis. eius verba aut opera fū
stre indicādo aut in peiorem partem frequen
ter interpretando.

Circa peccatum Ire.

Idu cum consensu iram cōtra p̄imum
tenuisti cū desiderio v̄ndicte vel appeti
tu nocendi per te v̄l alium verbis aut
factis. Si ira vel odio contra quemcumq; cō
tumelias protulisti aut in rebus nocuentū
prebuiſti v̄l irristi. si eum percusiſti vulnera
sti occidiſti. Et attēdatur diligenter an leſus
sacerdos aut clericus extiterit. Si a leſis a te
vel iniuriā passis veniam peteere tenuisti cū
presertim equales tibi forent. aut in nullo sub
iati. Si arma inuasiva ad nocēdum tulisti. Si

alteri mortem siue leſioē illiāte minatus es
etiā appoſito iuramento. **S**i ſecretum alienū
reuelasti. ſi humiliter a te veniam petentibus
indulgēciam denegaſti. **S**i motus ira iuraſti
nequiter vel p̄iuriū omiſiſti aut ſi deū blaſphe
maſti. ludum alearū aut alium exercendo. **S**i
odio vel rancore poti⁹ q̄ iuſticie zelo placita
cōib; l̄ lib⁹ aliū veraſti. ſi alteri maledixiſti
p̄ſerim p̄ntibus aut p̄p̄inquis.

Circa peccatū **A**uaricie.

Non alio neſciente vel nolente tēnēs il
lud quod eſt ſuum. **S**i furtum rei ſa
cie aut eccleſiaſtiche vel alterius cuius
cumq; intra eccleſiam vel locum ſacratum cō
miſiſti. **S**i oīa deū ingt⁹ indignaris q̄ nō tibi
ſicut a ceteris p̄uenerunt diuicie nec ad vñ
proſpere ſuccedunt omnia ſi ob hoc immemor
dei beneficōrū ſibi ſeruīre cōtempnis. **S**i cōmu
nia bona dominorū vel parētum laute nimis in
vſus proprios conſumpſiſti aut mercenariō
rum a ſeruitorum iuſtum lucrum non eiſdem
tribuiſti. **S**i falſas a iniuſtas mercatuās exer
cuiſti a modum inquiras. **S**i falſo a mendaci
artificio vſus es. modū q̄re. **S**i ſymoniam in
te vel in alio perpetraviſti. **S**i cōmutacōne v
ſuraria cū alio cōtraxiſti. aduertatur modus

Sine fine lucrī periurus fuisti. si ludis prohibitis ut est taxillorum ludus. auaricia mot⁹ te immiscuisti. **S**i festiuis diebus spe lucrī manualem laborem aut mercatorē per te l' p a suū fieri consensisti. **S**i commissā tibi in testamento vel aliter legata vel elemosinas perficere a distribuere neglexisti. **S**i opera misericordie a elemosinas occurrēte necessitate oblationes a decimas soluere contempsisti. **S**i fida a dulacione vel intecōne pecunias extorquendi alium decipisti aut etiam irrifisti. **S**i parentū vel maritū bona eis inscijs abstulisti. **S**i proprias a alienas possessiones inutilit' consumpsisti. si alieni dampni causa l' occasio voluntarie a gaudenter exististi ut lucrū inde vel omodum reportares ut exempli gratia si inter duos ripā moues ut ex eorū mutua lite aut vendere vel occasione emendā iudiciariā aut p'ocuij lucrum feras. **S**i famem aut pestilēciam optas ut per eam diteris. aut de parentū morte gaudes. ut suam hereditatē accipias. aut si periuras aut aliū ad periurandū impellis vendēdo a emēdo. **S**i in artificio quocūq; inutiles adinuenis nouitates ut ditatus habūdes.

Circa peccatū. Accidie.

Amissam a horas vel aliud dñūm officium seu seruiciū omicisti celebrare ad q

dicenda tenebaris. **S**i in festis specialiter ab ecclesia obseruari preceptis. aut alias per tristiciam negligentiam vanitatem aut otium ecclesiasticum officium predicationes et sermones audire contempsisti. **S**i excessum tempus diebus presertim festiuis in verbis aut factis otiosis inutiliter consumpsisti aut ecclesiasticum officium sermonibus garrulis turbasti. **S**i idem prescriptum tempus excessiue dormiendo in lecto tuo demorando. vel aliter male occupasti. **S**i per negligentiam aut incuriam sanctas habere meditationes mortis iudiciorum et beneficiorum dei erga te pretermisisti. **S**i pro benefactoribus tuis uiuis et defunctis preces fundere neglexisti. **S**i commissorum tuorum regimini et cure non recte sollicitus exististi. **S**i negligenter de peccatis contritus es aut confessus vel ante confessionem circa peccata tua premeditationem habere noluisse. **S**i peccatorum tuorum oblitus es vel inuitam penitentiam minus debite perfecisti. **S**i quolibet vota vel promissa infringendo transgressus es. et attendatur modus. **S**i denique preceptorum ecclesie fuisti transgressor. ut si publicam eucharistie suspensionem et aliorum sacramentorum suspensionem distulisti. **S**i non recte ipsa sacramenta recepisti. scilicet non promissa debita integrali confessione.

Circa peccatū .Luxurie.

Amorosas cogitaōnes circa carnalem
actum cum complacētia et delectacōne
noctua in corde tenuisti. si cogitaōnibz
talibus carnalibus vel aspectibus aut verbis
aut signis aliquibus motum carnis excitasti
nec eidem sufficienter restitūsti. si huius pecca
ti occasiones non fugisti aut quod deterius ē
easdem procurasti. **Si** per tales temptacōes
vel motus in luxuriosum consensum cecidisti
affectandi exterius opus si posses vel auderes
perficē. **Si** attactum aliquem inhonestū & pru
ritum in membris pudendis exercuisti ex quo
carnalis delectacō secuta sit & modus diligen
ter aduertatur. **Si** taliū peccatoz erga alios
causa. vel ruine occasio fueris. verbis osculis
amplexibus. aut alijs signis vl' forte picturis
& figuraōnibz inhonestis. **Si** dormiendo hāc
carnalem delectacōnem & pollucōez incurristi
Si cum alia persona carnalem omixtionē inci
disti & attēdatur cuius gradus vel cōdicōnis
foret persona. an vxorata alteri. aut virgo. si
genere ppinq̃ & in quo gradu. si sādīmōnal
religiosa. aut in sacris ordinibus constituta si
tibi consensit aut ei violentiam intulisti. **Si** de
niqz eiusdem tecum sexus aut alterius erat et
exprimatur modus. **Si** luxurie peccatū opere

consummasti alio ordine q̄ natura dictauerit
Si matrimoniū legitimā honestatē nō obser-
uasti ratione opis in se vel cīstanciārum que
magis in cōfessione certis sunt interrogatōibz
cognoscende q̄ verbis vel scripturis quibzli-
bet in publico referāde. **S**i diebus festiuis mi-
noribus aut minus solemnibus talia peccata
perpetrasti aut forsan in sacratis locis. **C** Si
abortiuū procreasti aut fetum ex utero nasci
impedisti. aut obstricturā vestimentorum
aut per agitacōnem corporis immoderatam l'
choreis l' alijs pluribus iniustioribus modis.
C Si dissolutis aut inhonestis aspectibus
et choreis et gestibus inconpositis vel inna-
ta pulchritudine aut fūco mendaciter colora-
ti vel deniq; vestimentis superfluis alios ad
malum allicere voluisti. aut te cōcupisti ab
eisdem affectari. Si a tibi matrimonialit cūn-
cta persona carnalis copule debitum infirmi-
tate aut alio legitimo impedimento cessan-
te denegasti.

Circa pccm Gule.

Ieiunia ab ecclesia obseruari man-
data transgressus es. cessante infir-
mitate. impotēcia. vel alia rationa-
bili causa. **C** Si ex nimia cībi l' potus supcōe
ebrietatem. **L**uxuriam. Dissenciones. aut

corporis infirmitatem incurristi. Si ob eandē
causam studium. laborē. mercatōnē vel aliud
opus ad quod agendum tenebaris omisisti
Si per nimios sumptus in potibus et cibis te
vel tuos heredes indigere aut mendicare co
egisti. si denique nimis auide aut habundan
ter cibum sumpsisti. vel delicata fercula curio
se preparasti. aut horam 3 medendi puenisti
sic q̄ ex hoc preceptum aliqđ dei uel ecclie sol
ueretur. vel grande aliqđ corporis incōmodū
sequētur. ¶ Per hec autē omia que de septe
peccatis mortalibus iam explicata sūt. potest
homo cognoscere quib⁹ modis quūq; sensuū
exteriorū ministerio contē decem legis p̄cepta
cōtra misericordie opa ⁊ duodecim n̄re fidei ar
ticulos deliquit. ut non sit opus hec posteri
ora prioribus addere nisi quis enumeratis p̄
cipib⁹ specialiora ⁊ p̄ticulariora adiūgē voluerit
Ad plenariū aut p̄cedetiū intellectu ⁊ agno
scat qualis rite sit faciēda confessio. notāda sūt

Primo q̄ de cōiregula aliqua
est. et ecclie precepto tenet quilibet
ad minus semel in anno circa pa
scha peccata sua cōfiteri. cum etiam
eius astitiam aut aliud sacramentū suscipere
intendit. tunc etiā cū mortis imminet piculū
Cum p̄terea ip̄e qui peccatorem absolue pōt

adest cuius presentia nūq̃ in posterum habet
formidat. q̃uis sepi⁹ confitei profit. quater
videlicet ānuatim vel mensibus singulis aut
quolibet solēpnī festo iuxta p̃sone facultatē
et statū. **S**ecūdo q̃ cōfessio in loco patentī vel
puplico fieri debet. ne occasione secreti loci et
p̃textu deuocōnis. ipellat dyabolus ad malas
cogitacōnes. et iniqua verba vel opera nūq̃
etiam confessor confitentis vultum aspiciat
Tercō q̃ multa sunt crimina a quib⁹ p̃cō
rem sacerdos simplex absolvere non potest
nisi penitēciari⁹ fuerit. aut a p̃lato supiori po
testatē accepit. quēadmodū sortilegiū quod
aliquādo p̃ abusū sacrarū rerū cōmittit. aut
ex alijs rebus friuole causa queit̃ q̃ non est
causa intenti effectus. q̃ p̃ res sacras cōmit
titur sacrilegiū. q̃d est furtū rei sacre vel in
tra locū sacrū p̃cussio violēta sacerdotis vel
clerici. **S**ymonia. heresis. ceteraq; crimina
q̃b⁹ eo facto ex cōicacōnis sentētiā incurrunt
delinquētes. homicidium p̃cussio patris aut
mātis p̃turiū in iudicō publico commissum ad
ulteriū signāter notoriū. mulierū rapt⁹ violē
tus de flōra^{ti} virginū. constupracō scimonia
hū. et incestus cū cōsangiuneis intra quartū
gradum. votorum fractio. oppressio paruulo
rum infantium ob negligentem custodiam

peccatum item turpissimū et ab homi abile qđ
contra naturam dicitur. siue in p̄pria p̄sona per
molliciem p̄petratū sit. siue in alio commissum q̄
eiusdem sexus existit. vel in persona altetius
sexus si fiat in alijs membris. quā natura ad
generacōnem deputauit. vel si deniq; in alia
specie admissum sit. **T**alia namq; crimina q̄ui
ora sunt q̄ sit eius carnum in sacrosco die ve
neris. vnde et de eis tenetur peccator expresse
cōfiteri. sub pena eterne dāpnacōis. **Q**uar
tū qđ p̄sona cōfitens debet habere voluntariū
p̄positum omnia pccā sua iuxta vires integra
liter explicandi et ad interrogata veritatem
sine mendatio respondē ad sui accusacionē;
vel excusacionem. **I**te celare etiā deb; pccm
alterius. nisi fortassis aliter suū pccm reuelāre
non possit. vel nisi personam talē ad suū omo
dum spūale cōfessori detegeret absq; p̄iudicō
cuiuscumq;. **Q**uod si p̄latus supior vel penitē
ciari; nō singula pccā cōfitentis integrliter
sed solos casus reseruatos audire voluerit
reseruet pccōr alia delicta minori sacerdoti
potestatem sup hīs habētī cōfiteāda. **Q**uicō
qđ nullus iniunctam penitentiā cōp̄e deb; nisi
quam p̄ficere voluit. quā et celāre tenet vna
cum alijs cōfessori prolatis aut interrogatis
nisi forsā qđ absit idem confessor cōfidentē

verbis aliquibus ad malū inducē niteretur
Sexto q si grante qd alicui restituendū sit
a is ignoret cui debeat restitui. vel etiā si vo
tū omutacō aut relaxacō facienda sit osolae
platus supior vel ali⁹ hoz ptātem hūs non
tm sacerdos inferior. **S**eptimo q sup pcīs
in geneālī supi⁹ numeratis si casus speciales
occurrāt vel numer⁹ delictoz. teneat hoc cōfi
tēs explicare tunc pserim qñ pūcilitas ca
sus. vel numer⁹ speciale habēt annexā mali
ciā mōile vt cū q̄s decem frācos abstulit pau
peri vxorem a filios habētī vel in loco sacro g
uū⁹ pcēm est q̄ furtū p̄cise in geneālī omisisse
Et pariformit in alijs casib⁹ pūcilitas exp
mae. put confitēs memierit scdm bñplacitū
p̄fessoris. obmissis circumstācijs alijs ad p̄cī
guitatē impertinentib⁹. **O**ctauo q si p̄sona
p̄fites in peccandi p̄posito p̄seuerat. vel de no
uo pcēm iteraē disposuit. aut q̄ ablatum alic
scdm facultatem suā nō vult dimitte vel resti
tuere aut q̄ a carnali peccato luxurie recusat
abstinere. vel q̄ nocendi iniquū p̄positū recti
net. nullus hanc personā a peccatis confessis
potest aut debet absoluerē quāq̄ tali perso
ne salubriter consulatur. vt bona que poterit
interim perfitiat. quatenus eam deus in viam
rectam dignetur illustrare **N**ono notetur

q̄ pccm̄ qđlibet t̄to pei⁹ ac deterius est q̄nto
plurib⁹ intulit nocumētū. Propt̄ea si quis
fuerit alterius ruine causa et occasio vt inno
centes p̄sertim iuuenes aut puellas suo confi
lio. hortatu. vel alio quouis modo sollicitando
ad pccm̄. agat hui⁹ rei districtam penitentiā
et p̄curet deceptorum a se correctōne aut emē
dationem totis viribus. p̄curando et per se ⁊
alios eos ad viam veritatis ⁊ sanā doctrinā
reducendo. In hoc enī consistit porcō p̄ncipalis
sue satisfactōnis et penitentiē. ¶ Decimo q̄
si quis post conscie sue examinatiōem diligētē
ipse pccōz quorūdam etiam mōrliū a se cōmis
sorū non remiscatur. tūc p̄ solam ḡnalem
confessioem de ipsis absq; alia speciali salua
bitur. si tamē ea prius oblita postmodum ad
memoriam redierint. ea specialit̄ certis tēpōe
et loco confiteri teneēt. Quia in re piculofū est
cōmissoz a se delictoz mortalium p̄ negligē
tiam atq; desidīa immēdiē fieri. ¶ Absolutio
Forma absolutōis sufficiēns et requi
sitā pro pccis de quibus cōfessōe inten
dit et potest absolue confitētē. Ego
absoluo te a pccis tuis. In nomine p̄ris ⁊ filij
⁊ spūs sancti. Amē. Et si cōfessio fiat de excoica
tione tantum mō. dicatur sic. Ego absoluo te
ab excoicatione tua In noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ spi. s.

forma abso
lutionis

Amen. Et si cum hoc fiat absolutio de peccato
propter quod lata est excoicatio vel de alijs ad
dat forma prior. Addiciones quedam alie con
ditionales aut inuolute tucius dimittuntur.

Tercia ps huius opusculi de scientia mortis

P veraces fidelesq; amici cuiuspiam
egroti curam diligentius agat p ipi
vita corporali fragili. et defectibili
conseruanda. erigunt a nobis multo fortius
deus et caritas p salute sua spuali sollicitudi
nem gerere speciale. In hac eni extrema mortis
necitate fidelis pbatut amicus. Quippe nullu
est opus misericordie maius siue comodis
qd a tati apud deum melius. a apliois frequen
ter estimatur. quemodum psona nri salua
toris ihu cristi si in terris nobil cu deger; ipse
sum seruiciu corpale. Quao bre cura fuit pn
ti scripto componere breue quedam exhortatio
nis modum habend circa eos q fue in mortis
articulo ostituti. valent etia generalit oibus
catho licis ad artem a noticiam tene moriendi
conq uiend. Continz aut opusculu hoc bre
ue quatuor pficulas scz exhortaciones. interro
gaciones oraciones a obseruaciones.

Prima ps continet quatuor exhortaciones

Prima exhortacio est. Amice dilecte
aut dilecta. o fidei nos oes sbjectos

esse potens manu dei. et ipsius voluntati omnes
nos cuiuscumque conditionis aut status reges
principes diuites et pauperes. mortis tributum
soluere necesse est. Venimus in mundum pigri
norum more. ut ex eo traheremur. non ut mansio
nem in eo stabiliamus. quoniam potius ut hic bene
et meritorie viuentes. et deo seruientes hor
ribiles inferni penas euitemus. et gloriam eter
nam habeamus.

Secunda exhortatio

Recognosce diligenter cum gratiarum actioe
a deo tibi concessa beneficia. quod etiam tibi in
hac extrema hora sui cognitione dederit. nec
te morte subita preoccupauerit. gratias pro
hys et alijs innumeris donis nunc eidem re
fer. ad suam infinitam misericordiam confugiens
et commissis a te criminibus veniam humiliter posces

Ollicite cogita **Tercia exhortatio**
te in via tua plurima delicta perpetrasse
quibus penam ferre meruisti. unde et huius infir
mitatis et mortis penas patienter tollerare
debes. rogas deum ut proutis doloris acerbitas
remissionem operetur peccatorum. et purgatorii hor
ribilis cruciatus in hanc afflictionem tuam per suam
misericordiam commutetur. **T**ollerabilius est namque
hic penitentialiter quam in futuro puniri. quod si sit
corde contrito patiens penam necessariam tanquam
voluntariam ferres et omnem penam et culpam emittis

deus. certusq; paradysum introibis. alioquin
per impatientiam eternam penam et dam-
nationem incurres. **Quarta exhortacō.**

Super omnia in hac extrema hora con-
stitutus meditare circa tuam spūalē
salutem. nunq̃ ei fortassis in futurū
huius meditationis occurreret oportunitas om-
nem aliam sollicitudinem et rerum terrena-
rum curam relinque. quas relinqui necesse ē
que etiam nec ab inferni precipitio corrudentē
eripere valent. plena fide te deo committe et ei
qui omnipotens bonus et sapiens est te tua et
tuorum regenda prebe. Omnem preterea co-
gitatum tuum in eum dirige. astantes solum
modo et superstites rogans. ut pro salute tua
deum precibus exorent.

Secunda particula *ser* habet interrogacō-
nes. Et **Prima interrogatio** est ista

Dilecte aut dilecta. vis tu mori et vi-
uere in soliditate fidei cristianę respice
ad dei et dñi nostri ihu cristi tāq̃ ve-
rus fidelis et obediens sanctę m̃is ecclie fili?
Respondet. volo. **Secunda interrogacō**

Petis a deo veniam peccatorū tuorum om̃i-
sorum et om̃issorum que contra eiusdem
amorem. maiestatem atq; bonitatem egeris. Nec
eum prout debebas honorasti. respondet peto

Abesne sincerum **T**ercia interrogacō
ppositum et explicitā volūratem vitam
tam in melius omutare atq; corrigere. si vi
ta comes supfuerit. **R**ogas etiā deū vt tibi
graciam prestat hoc ppositū cōtinuādi verāq;
contricōnem habendi **Q**uarta interrogacō

Qs tu conscius tibi hūi alicuius peccatū mōr
lis vel criminis de quo nō sis confessus
Optasne etiā cor tuū illuiari ad obliuionem
criminum si que sint habendā nociā. a si tu
scires libeter cōfitereris ea **Q**uinta interrogacō

Qs ablata p te restitui integraliter qntū
ad id teneris iuxta tuarū facultatum va
lōrem. etiā vsq; ad omīum bonorū tuorū cel
sionem a renūciacōnem. vbi alias satisfactio
fieri non valeret. a coram deo a homib; rem
iniriie petis **S**exta interrogatio

Indulges ex corde omnibus qui tibi no
tumentum intulerūt ob veneracōnem a
amorem dñi nři ihu xpī. a quo et remiam spe
ras. petis similiter indulgei tibi et remitti ab
hīs quos verbis aut factis lesisti. **A**d has
omnes pmissas interrogacōnes affirmatiue
respondeat. volo **T**ercia pñcula breues

Primo dicat infir **M**istrat oñones
mus ex corde deum orans. **D**eus me
us pñissime pater **M**iserere mei. **D**e?

meus pñssime pater. **I**n manus tuas cōmēdo
spiritum meū. pater misericordiarū misericor
diam fac huic paup'cule creaturē tue. **A**dīua
me nūc etiā in hac vltiā nēcitate. **S**uccurre
dñe iam aie egēti ⁊ desolate. ut nō a malignis
spiritibus captiuetur. et a canib⁹ infernalib⁹
deuoretur. **D**ulcissime ihesu ob honorē et virtu
tem tue bñdictissime passionis iube me capi
intra numer⁹ electorū tuorū. **S**aluator meus ⁊
redēptor meus. redde me totū tibi nō me rēnu
as. ad te venio non me repellas. **D**ñe padi
sum tuū postulo nō ob valorem meorum meri
torū sed in virtute ⁊ efficacia tue bñdictissime
passionis per quam me miserum redimere vo
luisti ⁊ michi paradisum precio tui sanguinis
emere dignatus es ipsum michi conferre festi
na propter quem nec tue diuicie aut potēcia
minuentur nec ipse paradisus angustior auc
minor inuenitur.

Saluter postmodum beatissimā virginem
mariam dicens. **R**egina celorum mater
misericordie ofugiū peccōrū recōsilia me vñge
to filio tuo. ei⁹ demēciā pro me indigno pecca
tore interpella ut ob amorē tui mea remittat
crimina pducens in gloriā suā.

Angelos de hinc precibus inuitet inquī
ens. **S**piritus celorum angeli beatissimi

assiste queso michi in migranti ex hoc seculo
a potenter eripite me ab omnib⁹ aduersario
rum inhijs et aiam meā in vñm consortium
assumite. Tu precipue angele bone custos

Post hec inquiratur ab infirmo cui **(me⁹**
scōrum vel sanctarū magis deuotus exti
terit vt illi prece[m] offerat dicendo. **O** gloriosif
sime scē vel sancta singularem in te dū vīuerē
spem et cōfidentiam exposui succurre nūc michi
in hoc extremo necessitatis articulo laboranti
nunc anxior supra modum. tps nūc instat et
hora iam in adiutorium meum intende.

Quarta pars quascl' obseruaōes edocet
vt sciatur q̄lis predictorū vsus habēdus sit

Impaciens nondum eucharistiam aut
extremam vñtionē suscepit. inroge
tur. san eadem sacramenta deuote pa
tus est recipe. **S**i etiā sup inrogaōib⁹ pre
missis vel similiter appareāt responsioēs paci
entis existere. remedium apponat quantū id
conmodius fieri poteit. vel p ministracōnem
sacramētōrum cōfessiois. eucharistie. aut extre
me vñtionis vel eidem manifestādo piculum
qđ incurrat nō plene satisfaciendo peticiōibus
sup fide sua et salute conscie platis. **M**oneat
q; vt decedat tanq̄ verus et fidelis xpianus

Attrudatur si infirmus ipse excoicacōnis

vinculo astrictus teneatur et apterea submit-
tat se totis viribus ordinacōi scē mats ecclē
vt absoluat. **S**i moritur? plixū tempōis
spatiū ad suam recollectionē habeat. ne mor-
te festina preueniatur legēde forent corā eo
ab astantib; historie et oracōes deuote in q̄b;
sanus et viuēs ampli⁹ delectabat. vel recēsen-
da essent diuina precepta ut p̄fundi⁹ medi-
tetur si quid aduersus ea negligēt oblitum
deliquerit vel p̄sens corā eo instructio recitē.
Si patiens vsū loquendi perdidit haber
tamen sanam et integram noticiā ad inter-
rogaciones sibi factas vel orationes coram
eo recitatas signo aliquo exteriori vel solo
cordis consensu respondeat hoc enim sufficit
ad salutem. **P**resentetur infirmo ymago
crucifixi vel alterius sancti quem san⁹ et inco-
lumis sp̄aliter venerabatur. **S**i nō oīa p̄mis-
sa dici breuitas sinat preponende sunt oraci-
ones. illa p̄sertim que saluatori nostro ihu
cristo dirigitur. **N**ullatenus aut minime si
fieri possit morienti amīcī carnales. vxor.
liberi. vel diuitie. ad memoriā reducantur
nisi inquantum id exigit patientis spiritual
sanitas et dum alias conuenienter omitti
nequit. **N**on detur infirmo nimia spes corpo-
ralis salutis consequende. ingeratur potius

eide prima monico supius explicata. Sepe nã
q; per vnam talem inanẽ a falsam consolatioẽ
a incertã sanitatis corporee cõfidentia certam
incurrit homo dampnationem. Quinymmo
hortandus est paciẽs vt per contricõnem et
õfessionem anime sanitatem pcurat q; et ad
salutem corpis si sibi fuerit expediens valere
poterit et inde securior atq; quietior erit.

OVia vero frequenter corporal infirmitas
ex anime languore ortum habet papa p
exp̃ssam decretalem cuilibet medico corporis
districte præcipit. ne cuiq; egroto corporeã õfe
rat medicinam priusq; de sp̃ualis medicĩ con
fessoris scilic; requisitione eundem monuerit
Hinc expediẽs videretur vt i quibusc; pau
per; hospitalibus vel domib; dei statuto firma
retur. ne quã ibidẽ eger suscipi posset qui nõ
primo ingressus die õfessionem faceret vel p do
neo sacerdoti ad hoc ipm deputato paratus
confiteri se continuo pñtaret sicut in domo dei
parisiensi laudabiliter obseruatur.

ExPLICIT opusculum triplicatum de preceptis
decalogi. De õfessione a de arte moriendi Edi
tũ per eximium sacre theologie p̃fessore Ma
gistrum Joñem gerson alme vniũsitis
parisiẽ Cancellarium.

Incipit
omni frat

Gra

peccata sunt
pa sunt tria
nu viciu tri
adon viciu n
ate regent
ras cordis vi
pm si amas am
ras feruetur
bi se bene gere
o adificat ama
obscuratatum l
de alijs a no de
p hoc mag sum
ant. Tria sunt
ing habret
p si oem trib
p de in pace
que facis 7 r
m si hie hie d